

ΤΟ ΕΤΟΣ 1000

[Ἀπόσπασμα πραγματείας ἀναγνωσθείσης ἐν τῷ φιλολογ.
Συλλόγῳ «Περνασσοφ»].

Ἑν ἑξῆσι καὶ τῶν ἐξ ἑσ. 815.

Ε'

Καὶ ἐπέστη τὸ ἀπαισίον ἔτος 1000. Φρικίας διέτρεξεν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὸν κατὰ τὴν Δύσιν χριστιανικὸν κόσμον καὶ τρόμου ἐναγώνιος προσδοκία κατέλαβεν αὐτόν. Ἡρέμησεν ἡ ἀνθρωπότης, ὅπως ἤρεμεῖ ἡ φύσις, ὅταν ἡ πτέρυξ τῆς θυέλλης προσψαύῃ αὐτήν. Πνεῦμα θανάτου ἐπέπνευσε καὶ ἐνέκρωσε τὰ μέλη καὶ ἀπέμεινε γρηγορούσα ἡ φαντασία, πλάττουσα μορμολύχεια καὶ εἰκόνας τερατώδεις ὡς ἐν διηνεκεῖ ὄνειρῳ.

Εἶχε τὸ ἔτος τόσας ἡμέρας καὶ ἐκάστη ἡμέρα εἶχεν ὥρας καὶ ἡ ὥρα στιγμᾶς. Ποία τούτων ἔμελλεν ἄρα γε νὰ εἶνε ἡ ὑστάτη τοῦ κόσμου; Ἐμελλε τάχα τὸ πρόγραμμα νὰ ἐκτελεσθῇ πιστῶς καὶ ἀναλλοιώτως, ὅπως προδιεγράφετο ἐν τῇ Ἀποκαλύψει καὶ ὅπως ἀπὸ στόματος εἰς στόμα μετεδίδετο ἐπὶ γενεᾶς γενεῶν; Ἐμελλε τάχα νὰ φανῇ τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ, νὰ πικρανθῶσιν ὡς ἄψινθος τὰ ὕδατα, ν' ἀφανισθῇ τῶν ζῶων καὶ τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἐνυδρῶν τὸ γένος, νὰ διασεισῇ τὰ θεμέλια τῆς γῆς ὁ σεισμός, νὰ γείνη ὁ ἥλιος μέλας ὡς σάκκος τρίχινος καὶ ἡ σελήνη ὡς αἷμα καὶ οἱ ἀστέρες νὰ πέσωσιν εἰς τὴν γῆν, ὡς ἡ συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου σειομένη, καὶ ν' ἀποχωρισθῇ ὁ οὐρανὸς ὡς βιβλίον εἰλισσόμενον καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν νὰ κινήθωσιν; ¹ Ἐμελλον ὄντως νὰ παρελάσωσιν οἱ φρικτοὶ ἐκεῖνοι τοῦ θανάτου ἀπόστολοι ἐπὶ τῶν ἀπαισίων αὐτῶν ἵππων, θερίζοντες ἀνά μυριάδας τοὺς ἀτυχεῖς κατοίκους τῆς γῆς καὶ ἔμελλεν ἔπειτα νὰ ἠχησῇ βροντώδης ἡ σάλπιγξ τοῦ Ἀρχαγγέλου; Καὶ ἀμέσως θὰ ἠκούετο ὁ τριγμὸς τῶν ὀστέων, τῶν ἐκ τοῦ βάθους τοῦ μνήματος ἀνεγειρομένων νεκρῶν τῶν ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντων καὶ ἐντὸς τῆς στενῆς τοῦ Ἰωσαφάτ κοιλάδος θὰ συνωστίζοντο φύρδην ζῶντες καὶ νεκροὶ, εἶδεχθῇ κυκεῶνα ἀποτελοῦντες ἐκ σαρκῶν καὶ ὀστέων, φορεμάτων καὶ σαββάνων; Καὶ κατὰ ποίαν πράξιν τοῦ φοβεροῦ δράματος ἔμελλεν ἕκαστος νὰ ἀποθάνῃ; καὶ διὰ τίνος τρόπου; Ἄρα τὸ πῦρ ἔμελλε νὰ καταφάγῃ τὰ μέλη του, ἢ τὸ ὕδωρ ἐν φοβερῷ ἀναβρασμῷ νὰ καταπῆ αὐτόν; Ἐμελλε νὰ ταφῇ ὑπὸ τὰ εἰρεῖπια τῶν κτιρίων, ἢ ἔμελλε νὰ πέσῃ ὑπὸ τὴν σπάθην τοῦ οὐρανόου ἐξολοθρευτοῦ; Καὶ ἔμελλεν ἄρα γε νὰ θανατωθῇ ἐκ τῶν πρώτων καὶ νὰ

κοιμηθῇ ἐπὶ βραχὺ διὰ ν' ἀνασθῇ ἔπειτα μετὰ τῶν λοιπῶν, ἢ τῷ ἐπεφυλάσσετο ὁ φρικαλέος κληρὸς νὰ ἴδῃ τοὺς φιλτάτους αὐτοῦ ὑποκύπτοντας καὶ νὰ μείνῃ ἐσχάτος αὐτὸς καὶ νὰ ἐμφανισθῇ μετὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ σάρκα ἐνώπιον τοῦ ἀδεκάστου Κριτοῦ καὶ ν' ἀκούσῃ τὴν ἐσχάτην ἀπόφασιν;

Τίς ἠδύνατο νὰ λύσῃ τὰς ἀπορίας ταύτας, αἵτινες ἀποτελοῦσαι σύνολόν τι ἀόριστον καὶ ὀμιχλώδες ἐπεκάθητο ἐπὶ τῆς διανοίας ὡς ἐφιάλτης; Οὐδεὶς. Καὶ ὁ ἀνθρωπος θῆμα τῆς ἀμφιβολίας καὶ τοῦ τρόμου ἔκυπτε τὴν κεφαλὴν ἀναμένων. Πάντες ἀδιακρίτως κατείχοντο ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος. Οὐ μόνον οἱ ἰδιῶται ἀλλὰ καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ οἱ ἄρχοντες ἔκυψαν τὴν ἀλαζόνα κεφαλὴν πρὸ τῆς ἰδέας τοῦ κοινοῦ καὶ οἰκτροτάτου τέλους. Ἡ Ἐκκλησία ἐφαίνετο ὁ μόνος λιμὴν σωτηρίας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πελάγους ἐκείνου τῆς ὀδύνης, πάντες δὲ κατέφευγον σωρηδὸν εἰς αὐτὴν ἐν συντριβῇ καὶ μετανοίᾳ, ἀποθέμενοι πρὸ τοῦ οὐδοῦ σὺν τῷ φορτίῳ τῶν ἀμαρτιῶν καὶ τὸ βαλάντιον καὶ τὸ ξίφος καὶ τὸ στέμμα καὶ πᾶν περιττὸν ἐπίγειον βᾶρος, ὅπως ἐπιπλεύσωσιν ἐλαφρότεροι. Καὶ ἐνῷ ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἔψαλλεν ἀπὸ τοῦ ἀναλογίου ὕμνους καὶ τροπάρια, ὁ Ὄθων τῆς Γερμανίας τῷ ἐκράτει μακρίθεν τὸ ἴσον. Κλεισθεὶς αὐτὸς ἐντὸς τῆς μονῆς τῆς Γλάσσης, ἐγγὺς τῆς Ραβέννης, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς τεσσαρακοστῆς ἐνήστευσε ψαλμῶδων μετὰ τῶν μοναχῶν, ἐνδεδυμένος σάχην ἀντὶ χιτῶνος καὶ ἐπ' αὐτοῦ φέρων τὴν χρυσοκέντητον πορφύραν, κατακλινόμενος ἐπὶ ξυλίνου κραββάτου, ἐνῷ παρ' αὐτὸν ἔκειτο πολυτελής ἡ αὐτοκρατορικὴ κλίνη. Ριχάρδος ὁ Β', δούξ τῆς Νορμανδίας, συνεκάλεσεν εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ ὄσους πλείονας κληρικοὺς ἠδυνήθη καὶ τοὺς συνεσπείρωσε περὶ αὐτόν, σκεπτόμενος ὅτι ἂν ὑφίστατο τὴν ἐσχάτην δοκιμασίαν μετὰ συνοδίας τόσον ἐναρέτου, θὰ ἐκέρδαινε κάτι καὶ αὐτὸς ἐξ ἀντανακλάσεως. Γουλιέλμος ὁ Α', δούξ τῆς αὐτῆς χώρας, θελήσας νὰ γείνη μοναχὸς καὶ μὴ ἐπιτρέψαντος τοῦτο τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς, κατῴρωσε νὰ προμηθευθῇ μανδύαν καὶ κορδύλην μοναχοῦ καὶ νὰ τὰ ἔχη παρ' αὐτῷ κεκλισμένα ἐντὸς ἰδίου κιβωτίου, προτιθέμενος ἴσως εὐθύς ὡς ἐδίδετο τὸ σύνθημα νὰ μεταμφισθῇ καὶ νὰ παραστῇ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, οὐχὶ ὡς ἰσχυρὸς τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ταπεινὸς αὐτοῦ ὑπηρετῆς καὶ ἐπίτιζων νὰ μὴ ἀναγνωρισθῇ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ζάλης καὶ τοῦ θορύβου. Τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀνέλαβε καὶ ὁ δούξ τῆς Βουργουνδίας Οὐγὸς ὁ Α'. Ἐπίσης καὶ ὁ Γουλιέλμος Ε', δούξ τῆς Ἀκουιτανίας, περιεβλήθη σάκκον καὶ ἐπορεύθη εἰς προσκύνησιν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τῆς Κομποστέλλης. Ἰκανοὶ προσκυνῆται πάσης τάξεως ἐπορεύοντο εἰς προσκύνησιν τοῦ Παναγίου Τά-

1. Ἀποκάλυψις. Κεφ. ζ', ἐδ. 12-16.

φου ἐν Ἱερουσαλήμ. καὶ ἕμενον ἐκεῖ ἀναμένοντες ὅπως εὐρεθῶσι πλησιέστερον τῆς κοιλάδος τοῦ Κλαυθμῶνος, ἀφοῦ οὕτως ἢ ἄλλως ὤφειλον νὰ ὑποστῶσι τὸ ταξείδιον τοῦτο καὶ προετίμων νὰ ἐκτελέσωσιν αὐτὸ περὶ μάλλον ἢ φερόμενοι βιαίως μετὰ θάνατον, στιβαζόμενοι μετ' ἄλλων πολλῶν ἐντός νεφελῶν, ὡς ἐπιβάται τῶν εἰς Φάληρον μεταβινοῦσῶν ἀμαξοστοιχιῶν. Αἱ λιτανεαὶ ἦσαν τοῦ συρμού, μνημονεύεται δ' ἐξ αὐτῶν ἰδίως μία γενομένη ἐκ κοινῆς συνεννοήσεως ὑπὸ τοῦ Ῥενάρδου, ἡγουμένου τοῦ Ῥιβαί καὶ τῆς Ἑρμεγγάρδης, ἡγουμένης τοῦ Ζουάρ· ὁ μὲν παρέλαβε τοὺς ὑπ' αὐτὸν μοναχοὺς, ἡ δὲ τὰς ὑπ' αὐτὴν μοναχὰς μετὰ πάντων τῶν ἐν ἀμφοτέροις ταῖς μοναῖς εὐρίσκομένων ἱερῶν λειψάνων, ἐξεκίνησαν δὲ ἕκαστος ἐκ τῆς οἰκείας μονῆς, παρακολουθοῦντος πολλοῦ πλήθους, προσελθόντος ἐξ εὐσεβείας, ἀλλὰ καὶ ἐκ περιεργίας καὶ μετὰ ἱκανῶς μακρῶν πορείαν, συνητηθήσαν. Εἰς τὸ μέρος τῆς συναντήσεως ἐστήθη ὁ σταυρὸς ὡς μνημεῖον, ἀγνωστον δὲ ἂν εἰς τοῦτο καὶ μόνον περιωρίσθη ἡ συνάντησις τῶν ὁσίων μοναχῶν μετὰ τῶν ὁσίων ἀμνάδων! Ὁ τρόμος καὶ ἡ προσδοκία ἔφθασε καὶ μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ Ποντίφικος. Ὅσον εὐσεβῆς καὶ νοήμων ἂν ἦτο ὁ Σιλβέστρος Β', ἡ ἰδέα ὅμως ὅτι ἂν ἡ πρόρρησις ἐπληθθεῖ, θὰ ἠναγκάζετο νὰ παραδώσῃ πρὸς τὸν ὑπέρτατον κύριον τὸ σκήπτρον τοῦ κόσμου καὶ νὰ υποβάλλῃ λογοδοσίαν περὶ τῶν πεπραγμένων παρ' αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ποιμνίου του ἐπλήρου τὴν ψυχὴν του φόβου καὶ συγκινήσεως. Διὰ τοῦτο δὲν ἐωρτάσθη ἡ χιλιετηρίς ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως, ὅπως ἐωρτάσθη ἄλλοτε μετὰ λαμπρότητος ἐκτάκτου ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Ἀραβος τοῦ τῶν Ἐθνικῶν ἡ χιλιετηρίς ἀπὸ κτίσεως τῆς Ῥώμης, οὐδὲ κατὰ νοῦν ἐπῆλθεν εἰς τὸν Πάπαν ἡ σκέψις νὰ ἐορτάσῃ τὸ Ἰωβιλαῖον.

Ἐγγλωττος συγγραφεὺς, ὁ κ. Michelet, ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Γαλλίας παρέχει τὴν ἐξῆς εἰκόνα τῆς τότε καταστάσεως τοῦ κόσμου· «Ἀνεμένον πάντες· ὁ δεσμώτης ἐν τῇ σκοτεινῇ εἰρηκτῇ, ὁ δοῦλος ἐν τῷ ἀγρῷ ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ μισητοῦ πύργου, ὁ μοναχὸς ἐν τῇ λιτῇ ἀσκητεία τῆς μονῆς, ἐν τοῖς μονήρεσι θορύβοις τοῦ χοροῦ, ἐν τῷ μέσῳ τῶν πειρασμῶν καὶ τοῦ κινδύνου τῆς ἀμαρτίας, τῶν ἐλέγχων καὶ τῶν παραδόξων ὀπτασιῶν, ἐλσεινὸν παίγνιον τοῦ διαβόλου, ὅστις τὴν νύκτα, ἀποσύρων τὸ σκέπασμα τῆς κλίνης του, τῷ ἐπιθύριζε χιρρεκάκως· θὰ κολασθῆς! Πάντες ἠύχοντο νὰ ἐξέλθωσι τῆς ἀγωνίας ὅπως δῆποτε· προὔτιμων νὰ πέσωσιν ἅπαξ καὶ διὰ πάντος εἰς χειρὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ν' ἀναπαυθῶσιν ἔστω καὶ ἐπὶ κλίνης πεπυρακτωμένης». Ὁ κόσμος κατὰ τὴν ἐπιτυχῆ παρομοίωσιν τοῦ αὐτοῦ συγγρα-

φῶς ἦτο ὅμοιος πρὸς τὰ εἶδωλα τ' ἀπαντῶντα ἐν τοῖς καθεδρικοῖς ναοῖς τοῦ Ι' καὶ ΙΑ' αἰῶνος, ἰσχνὰ, ἀφωνα, μορφαζόντα ἐν νευρικῇ συστολῇ μετ' ὕψος πάσχον καὶ ὀδυνηρόν. Ὅπως ἐκεῖνα, μετὰ τὰς χεῖρας συνηνωμένας ἀνέμενεν ὁ κόσμος τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς καταδίκης ἢ τῆς σωτηρίας του.

Τοιαύτη μὲν ἡ γενικὴ τοῦ κόσμου ἀποψις, εἰκόνας ὅμως λεπτομερεῖς καὶ ἀκριβεῖς δὲν ὑπάρχουσιν. Ὁ ζόφος τῆς ἐποχῆς καὶ ἡ ἀπόστασις δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς τὸν ἱστορικὸν νὰ εἰσχωρήσῃ, νὰ διευκρίνισῃ, ν' ἀνατάμῃ τὰ γεγονότα. Ἄν ὁ χαλὸς διάβολος τοῦ Λεσαζ κέκτηται τὴν ὑπερφυᾶ δύναμιν ν' ἀνεγείρῃ τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν καὶ νὰ δεικνύῃ εἰς τὸν φοιτητὴν δὸν Κλεόπαν τὰ τελούμενα ὑπὸ ἐκάστην ἀπόκρυφα, ὁ ἱστορικὸς ὅμως δὲν δύναται ν' ἀνεγείρῃ τὸ ἀσυγκρίτως βαρύτερον καὶ πυκνότερον κάλυμμα ἐννέα σχεδὸν αἰῶνων. Πλὴν ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ πράξῃ ἡ ἐπιστήμη δύναται νὰ τὸ πράξῃ ἀκόπως ἡ ἐτέρα ἐκείνη δύναμις, περὶ ἧς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς παρουσίας διατριβῆς ἐλάλησα, ἣν ἐχάρισεν ἡμῖν ὁ Πανάγαθος πρὸς ἀποζημιῶσιν διὰ τὴν ἐκ τῶν ἐτέρων ἀγαθῶν τοῦ βίου ἀποκλήρωσιν μας. Εἰς τὸ χάρισμα λοιπὸν τῆς φαντασίας θὰ καταφύγω, ὅπως ἄνευ τῆς βοήθειας συσκευῆς παρουσιάσω εἰς τὸ εὐμενές μου ἀκροατήριον προεκβολὰς τινὰς φωτεινῶν εἰκόνων, ἂν δὲ αὗται φανῶσι σκοτειναί, παρακαλῶ νὰ προστρέξῃτε καὶ ὑμεῖς εἰς τὴν ἰδικήν σας φαντασίαν καὶ νὰ ἐπιχύσητε ἐπ' αὐτῶν ὀλίγον περισσύτερον φῶς.

Θολὸς εἶνε ὁ οὐρανὸς καὶ παγετώδης ἡ ἀτμόσφαιρα. Τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ πύργου φωτίζει ἡ ἐρυθρὰ λάμψις τῆς ὑψηλῆς ἐστίας, ἐν ἣ σπινθηρίζουσι μετὰ κρότου καιόμενοι ξηροὶ κλάδοι. Ὁ ἀγέρωχος δεσπότης τοῦ πύργου ἐστὶν τραχὺν συμπολεμιστὴν. Ὁ ἀλυσιδωτὸς θώραξ δὲν καλύπτει τὰ εὐρέα στήθνα τῶν συνδαιτυμόνων, καὶ ἡ ἀνασσευρμένη τοῦ ἱματίου χεῖρις ἀποκαλύπτει τοὺς μυῶνας τῆς στιβαρᾶς χειρὸς, ἥτις αἶρει ὡς πτερόν τὸ βαρὺ ξίφος, τὸν πέλεκυν καὶ τὸ ρόπαλον. Ἦδη ὁ δοῦλος παρέθηκεν αὐτοῖς τὰς ὀπτὰς σάρκας κάπρου, ὃν διεπέρασε διὰ τοῦ ἀκοντίου του θηρεῖων ὁ οἰκοδεσπότης, ἰσοχειλῆς δὲ ἀμφοτέρως παράκειται πλήρης γλυκεῆς καὶ γενναίου οἴνου. Καὶ συνομιλοῦσιν εὐφροσύνως αἱ δύο ἱππῶται καὶ ἀναπολοῦσι τὰς παρελθούσας ἡμέρας καὶ τὰ παρελθόντα κατορθώματα καὶ ἐν τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου λησμονοῦσιν ἄλοτελῶς τὸ παρόν. Διὰ μιᾶς παρτάρειος πάταγος ἀντηχεῖ, κλονίζεται ἐκ θεμελίων ὁ οὐκώδης πύργος. Καὶ οἱ δύο ἐκείνοι ἄνδρες, οἵτινες θὰ ἔβλεπον ἀπτόητοι πρὸ τοῦ στήθους αὐτῶν τὰς αἰχμὰς δέκα ἐχθρῶν δοράτων, ἀνίστανται βιαίως, κάτωχροι μὲ ὀ-

φιν παρηλλαγμένην, με κόμην ἠνωρθωμένην ἐκ τῆς φρίκης . . . Ἐπῆλθεν ἄρα γε ἡ τελευταία στιγμή; ὄχι: ἡ θύελλα ἦν ἐκυοφόρου τὰ πυκνὰ νέφη ἐξέσπασε καὶ ὁ κεραυνὸς βρέμων, κατέκαυσε τὴν ὑψικάρηνον δρῦν, τὴν ἀλαζόνα τοῦ πλησιοχώρου δάσους βασιλίδα.

Ἐκ τοῦ στενοῦ καὶ σιδηροφράκτου φεγγίτου τῆς ὕψους εἰρκτῆς κατέρχεται ἀμυδρὰ τῆς ἡμέρας ἡ λάμψις. Ἐπὶ στρωμνῆς σεσηπυίας, ὅν τι εἰδεχθῆς, σύμπλεγμα ἀπαίσιον ὄστων καὶ ῥακῶν ἀνακινεῖται. Μακραὶ ἐφύσαν αἱ τρίχες ἐπὶ τοῦ προσώπου του, ἀπκισίως δὲ λευκάζει ἐν τῷ σκότει ἡ μακρὰ του κόμη, ἦν ἐλεύκανε προῶρως ἡ ὀδύνη. Οἱ κροικοὶ τῆς ἀλύσεως τοσοῦτον σφιγκτὰ εἰσὶ συνδεδεμένοι μετὰ τῶν μελῶν του, ὥστε νομίζει τις ὅτι ἀποτελοῦσι τερατώδη προεξοχὴν τῶν σπονδύλων του. Ἐμῆτρησε μυριάδας σταγόνων καταπιπτουσῶν ἀπὸ τοῦ θόλου με μόνότονον φόρον καὶ ἐσημείωσε με τοὺς ὄνυχας ἐπὶ τοῦ τοίχου ἀνὰ ἓνα τοὺς μακροὺς ἐνιαυτούς, ὅσους διῆλθεν ἐκεῖ ὁ ταλαίπωρος δεσμώτης. Καὶ ἐκ τοῦ ὑπολογισμοῦ του συμπεραίνει ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ φοβερὰ ἡμέρα, ἦν ἀναμένει ἐναγωνίως ὅπως αἰτήσηται καὶ λάβῃ δικαιοσύνην παρὰ τοῦ ὑπερτάτου κριτοῦ. Αἰφνης ἐν τῇ σιγῇ τοῦ τάφου ἐκείνου ἀντηχεῖ κλαγγὴ ὀξεῖα, βαρύνηχος, παρατεταμένη καὶ κραυγαὶ ἀκούονται ἔξω καὶ πλήθους ἰαχαι καὶ βήματα κατεσπευσμένα πολλῶν ὁμοῦ ἀνθρώπων καὶ ἵππων. Ὁ δεσμώτης σκιρτᾷ καὶ ἀνίσταται πλήρης φόβου καὶ χαρᾶς ἐνταυτῷ καὶ τὰ σιδηρὰ δεσμὰ συγκρούμενα ἀναδίδουσιν ὑπόκωπον κρότον. Ἄρα γε ὁ ἀρχάγγελος ἀναγγέλλει τὴν τελευταίαν τοῦ κόσμου στιγμήν καὶ τὴν λῆξιν τοῦ μαρτυρίου του; . . . Τείνει τὸ οὖς καὶ ἀχροσᾷται . . .

Οἴμοι! ὁ δεσπότης ἐπέστρεψεν εἰς τὸν πύργον του καὶ ἡ σάλπιγξ ἀγγέλλει τὴν ἔλευσίν του· προστρέχουσιν οἱ ὑποτελεῖς καὶ οἱ οἰκέται ἐν σπουδῇ καὶ μετὰ κρότου καταβιάζεται ἡ κρεμαστὴ γέφυρα ὅπως εἰσέλθῃ μετὰ τῆς πολυπληθοῦς συνοδείας του.

Ἐπὶ τῆς ἐστρωμένης δι' ὀλοσηρικῷ ἔδρας τῆς νωχελῶς ἐξηπλωμένη ἡ πυργοδέποινα ῥεμβάζει εἰς ἐκλελυμένην καὶ ἡδυπαθῆ μένουσα στάσιν. Τὸ βλέμμα τῆς πλανᾶται καὶ κυλίσται βραδύ μέχρι τῶν πέραν φαινομένων κυανῶν ὀρέων, ἐνθα ἐγένετο ἄφαντος τὴν πρωϊαν ἡ λοφία τοῦ κράνους τοῦ εὐγενοῦς αὐτῆς συζύγου καὶ δεσπότη, ὅστις ἐπιστάζας τὸν θυμοειδῆ ἵππον του, ἀπῆλθε πρὸς περιοδεῖαν τῶν ἐκτεταμένων γαιῶν του, ἀφείς τὴν νεόνυμφον σύζυγον του μόνην ἐν τῷ πύργῳ. Διατί δὲν ἔμεινε καὶ κατακλινόμενος ὡς ἄλλοτε παρὰ τοὺς πόδας τῆς νὰ τῇ ἀποτεινῇ μυριοστὴν φορὰν λό-

γους τρυφεροὺς ἀγάπης; Νέφος πικρίας θολώνει τοὺς διαυγεῖς ὀφθαλμοὺς τῆς δεσποίνης καὶ οἱ μαργαρίτινοι ὀδόντες τῆς δάκνουσι μετὰ ἐλαφροῦ πείσματος τὸ σαρκῶδες πορφυροῦν χεῖλος. Διὰ τοῦ μεγάλου παραθύρου εἰσέρχεται ξανθὴ ἡλιακὴ ἀκτίς· ἐντὸς τοῦ χουσοῦ πλαισίου ὅπερ αὕτη σχηματίζει ἀνακινεῖται ὡς κοινότοτος κόσμος ἀδιόρατος ἀτόμων. Ἄλλ' ὁ ἥλιος δὲν εἶνε τόσον ξανθός, ὅσον ἡ κόμη τοῦ νεαροῦ ἀκολούθου, ὅστις ἀντικρῶ ἐπὶ σκίμπωδος κάθηται. Ἀπέθηκεν οὗτος ἐπὶ τῶν γονάτων, ἄτινα περισφίγγει ἡ στενὴ ραβδωτὴ ἀναξυρὶς τὴν κιθάραν, δι' ἧς ἐναρμονίως ἔμελλε τὸ ἄσμα τοῦ Ῥολάνδου, τοῦ ἀῶρος πεσόντως, ἐν Ῥογμισθαλλῇ, ἵνα μὴ ταραξῆ τὴν ῥέμβην τῆς δεσποίνης του· ἀλλ' αὕτη παρατηρεῖ λαθραίως αὐτὸν καὶ σκέπτεται ὅτι χθὲς ἀκόμη ἤτο παιδίον καὶ σήμερον εἶνε νεανίας καὶ ἀνακαλύπτει μετ' ἐκπλήξεως ὅτι με χάριν ἀβρᾶν προσαρμόζεται ὁ κρινόλευκος αὐτοῦ τράχηλος ἐπὶ τοῦ εὐλυγίστου σώματός του καὶ ὅτι τὰ κεράσια, ἄτινα ὀριμάζει ὀλονὲν ὁ θερμὸς τοῦ ἔαρος ἥλιος δὲν ἔχουσι χροιάν τόσον ζωηράν, ὅσον αἱ παρειαί του. Δὲν θάλλει μόνον ἔξω ἡ ἀνοιξίς· θάλλει καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ νεανίου καὶ λαμπουσιν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς του, ἐφ' ὧν μάτην ἀποπειράται ἡ αἰδῶς νὰ ἐπιρρίψῃ πέπλον, ἐπιθυμία βλαστήσασαι ἐν μιᾷ νυκτί, ὅπως τὰ ἄνθη τοῦ ἐπὶ τοῦ παραθύρου ἀνεργουμένου αἰγοκλήματος. Ἡ περιφρονημένη σύζυγος ἐγείρεται· σύγκρισίς τας ἀμέσως ἀνέρχεται εἰς τὸ πνεῦμά της καὶ διὰ ταχυτάτου λογισμοῦ ἀναμτρεῖ τὸ βᾶθος τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τὴν δύναμιν τοῦ πάθους, ὅπερ δύναται νὰ περικλείσῃ τὸ στήθος τοῦ ἐνώπιον αὐτῆς ἰσταμένου νεανίου. Τὸ φίλημα ἀνατέλλει ἐπὶ τὰ χεῖλη της καὶ οἱ βραχίονές της εἰσὶν ἔτοιμοι νὰ περιπτύξωσιν ὡς κροῖων στεφάνη τὴν ξανθὴν κεφαλὴν τοῦ εὐτυχοῦς ἀκολούθου, ὅτε ὑπὸ τὸ παράθυρον ἀκούονται πένθιμοι ψαλμωδία καὶ οἰμωγαὶ πλήθους. . . Πῶς ἐλησημόνησεν ἡ δεσποινα ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἱ μοναχοὶ τῆς πλησίον μονῆς περιφέρουσι τὸν τριακοστὸν ἕκτον δάκτυλον τοῦ ἀγίου Παριώνος καὶ τὸν διακοσιοστὸν δέκατον τοῦ τιμίου σταυροῦ ἤλον, κειμήλια εὐσεβῶς ἐν τῇ μονῇ φυλαττόμενα εἰς λιτανεῖαν, ὅπως ἀποτρέψωσι τὴν ἐπικειμένην ὀργὴν τοῦ Κυρίου; Φέροι τὰς χεῖρας εἰς τὸ πρόσωπον καὶ σπεύδει δρομαία νὰ γονυπετήσῃ πρὸ τοῦ εὐκτηρίου της καὶ νὰ αἰτήσηται ἐν συντριβῇ συγγνώμην, διότι ἡ ἀσθενὴς σὰρξ ἀφέθη νὰ νικηθῇ ὑπὸ τοῦ πειρασμοῦ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς δοκιμασίας.

Καὶ ὅτε τὴν ἐσπέραν θὰ ἐπανέλθῃ ὁ ἵππότης οὐδεμίαν θὰ αἰσθανθῇ δυσκολίαν νὰ ἐκβάλῃ ἀπὸ τοῦ μετώπου του τὸ βαρὺ κράνος μετὰ τὴν κυματίζουσαν λοφίαν.

Σκότος βαθύ βασιλεύει εἰς τὸ ὑπόγειον ἢ ἡμέρα ἀποκλίνει πρὸς τὴν δύσιν. Φρόνοι καὶ σκορπίοι καὶ σκώληκες καὶ ἄλλα γλοιώδη ἔρπετὰ κατοικοῦσι τὰ ζοφερὰ καὶ ἀπρόσιτα ἐκεῖνα βάθη· ἀλλ' ἰδοὺ καὶ σκιά τις, ἀνθρώπινον ἔχουσα σχῆμα, κατέρχεται διὰ τῶν ὀλισθηρῶν τῆς κλίμακος βαθμίδων, κρατοῦσα λύχνον. Μήπως εἶνε τὸ φάσμα, ὅπερ διατείνονται ὅτι εἶδον πολλάκις οἱ γείτονες καὶ οὐ τὴν ἐμφάνισιν ἐπικαλοῦνται αἱ μητέρες διὰ ν' ἀποκοιμίσωσι τ' ἀνυπότακτα τέκνα των; Ὅχι· ἡ πνευστώσα τοῦ λύχνου λάμψις φωτίζει τὴν κατεσκευηκυῖαν μορφήν τοῦ φιλαργύρου. Βαίνει μὲ βῆμα σφάλλον, προχωρεῖ εἰς τὴν σκοτεινοτάτην γωνίαν, ἀνακινεῖ μετὰ κόπου δύο ὀγκώδεις λίθους καὶ ἐξάγει σιδηρόφρακτον κιβώτιον. Περιφέρει πεφοβισμένος κύκλῳ τὸ βλέμμα, ἔπειτα ἐξάγει ἐκ τοῦ κόλπου κλεῖδα καὶ ἀνοίγει αὐτό. Ἡ κιτρίνη λάμψις τοῦ χρυσοῦ συναντᾶται μὲ τὸ ἀμαυρὸν καὶ ἐρυθροπὸν φῶς τοῦ λύχνου· ἀλλὰ καὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ λύχνου φωτεινότεροι εἶνε οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ τοκογλύφου. Ποτὲ τίγρεως ἢ ὑαίνης ὄμματα δὲν ἀπήστραψαν ζωρότερον πρὸ τῆς λείας. Ὁ σωρὸς ἐκεῖνος τοῦ χρυσοῦ, κέρμα πρὸς κέρμα ἀποταμιευθεῖς, εἶνε ὁ ὁ καρπὸς στερησῶν πολυχρονίων, συγκινήσεων σφοδρῶν, ἀγῶν ὑπερανθρώπων· αἷμα καὶ ἰδρῶτα περιέχει ἕκαστον νόμισμα, καὶ ἂν τὸ μέταλλον εἶχε φωνήν, πόσας ματαίας ἱεσίας, πόσους γόους θυμάτων ἡδύνατο νὰ διηγηθῆ! Καὶ θωπεύει ὁ φιλάργυρος τὸν θησαυρὸν του διὰ τοῦ βλέμματός καὶ διὰ τῶν χειρῶν· πάλαι ἡ καρδιά του σφοδρῶς καὶ τὸ κάτωχρον χεῖλος του μειδιάσσει. Διατί; διότι ἀνεμνήσθη ὅτι τὴν ἐπαύριον ἢ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου του θὰ εἰσρεύσῃ ὀλόκληρος εἰς τὸ νεκρὸν ἐκεῖνο ἔλος τοῦ πλοῦτου. . . ὅτε αἰσθάνεται τὸ ἔδαφος σειόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας του· οἱ ὕγροι τοῖχοι σαλεύονται, οἱ θόλοι κλονοῦνται ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του μετὰ βοῆς ἀπαισίας. Κραυγὴ βραγχῆν ἀνέρχεται ἐκ τοῦ στήθους καὶ θνήσκει μετὰ ῥόγγου εἰς τὸν λάρυγγά του· βυθίζει τοὺς ὄνυχας ἐντὸς τοῦ χρυσοῦ καὶ πίπτει ἀναίσθητος ἐπ' αὐτοῦ. Δὲν ἦτο λοιπὸν μυθολόγημα τῆς γῆς ἢ καταστροφή! . . ἰδοὺ ἡ στιγμή ἐπέστη. Καὶ ἡ φοικαλέα εἰκὼν τῶν καιομένων ἐν Ἄδου λεβήτων τῆς πίσεως καὶ τοῦ θεοῦ ἀναπαριστᾶται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀμαρτωλοῦ· κεντᾷ τοὺς ῥώθωνάς του ἤδη ἢ ὄσμη τῶν καιομένων σαρκῶν του καὶ ἐκ τοῦ τρόμου πίπτει ὡς κεραυνόβλητος. . .

Καὶ ἦτο δόνησις σεισμοῦ, τιναγμὸς αἰφνίδιος τῶν σπλάγγων τῆς γῆς.

Ἐπὶ τῶν ὀδοντωτῶν τοῦ πύργου ἐπάλλεων περιφέρεται ὁ φρουρός. Τὸ νυκτερινὸν σκότος συγκιρνεῖ ἢ γαλακτώδης διαύγεια τοῦ ἐνάστρου

οὐρανοῦ· ὑποκάτω λιμνάζει τὸ ὕδωρ τῆς τάφρου, ἐν ᾧ ἀνακινοῦνται ἐγγέλεις καὶ βάτραχοι· εἰς τὸ στερέωμα ἐπιδεικνύουσι τὰ φωτεινὰ των συμπλέγματα οἱ ἀστερισμοί. Καλύβαι τινὲς ταπειναὶ κοιμῶνται ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ πύργου, ὡς παιδιὰ ὑπὸ τὴν ἐφορείαν γίγαντος, πέραν δ' ἡ ὁμίχλη ὡς πέπλος περιβάλλει τὸ συνηρεφὲς δάσος. Καὶ περιέρχεται ὁ στρατιώτης κρατῶν τὸ τόξον, ἐνῶ ἐκ τῶν ὤμων του ἐξαρτᾶται διὰ τελαμῶνος πλήρης βελῶν ἢ φαρῆτρα. Ἀνετράφη εἰς τὰ ὄπλα ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας· ἀκολουθῶν τὸν κύριόν του ἐπολέμησεν ἐν Ἰταλίᾳ, εἶδε τοὺς μακροκόμους Νορμανδοὺς καὶ ἀπέκρουσε πολλάκις τῶν Σαρακηνῶν τὸν ἀκινάκην. Ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτὸς βρεμβάζων ἀνατρέχει διὰ τοῦ νοός εἰς ἡμέρας παρελθούσας καὶ μίαν ἀνάμνησιν λυπηρὰ τῷ ἐπέρχεται. Ἡμέραν τινὰ μετὰ τῶν συντρόφων του διήρπασε μίαν μονὴν, διότι οἱ ἐν αὐτῇ ἀσπλαγχοὶ μοναχοὶ ἤρνούτο νὰ δώσωσι πρὸς αὐτοὺς πεινώντας καὶ ἐξηντημένους τροφίμα καὶ ἀνάπαυσιν. Ἡ ἐνθύμισις τοῦ βαρέος ἐκείνου ἀμαρτήματος τῷ ταράσσει τὴν ψυχὴν καὶ σκέπτεται μετὰ λύπης ὅτι ὡς ἐκ τοῦ ἐπιμόχθου ἐπαγγέλματός του δὲν τῷ ἀπέμεινε καιρὸς νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Θεὸν δι' εἰλικρινοῦς μετανοίας. Ἐνῶ ταῦτα διαλογίζεται λάμψις αἰφνιδία θαμβοῖ τὰ ὄμματά του καὶ κρότος φρικτὸς κλονίζει τὰ ἦσυχά του αἰθέρος στρώματα. Τὸ τόξον ἐκφεύγει ἀπὸ τὰς χειρᾶς του καὶ ὁ στρατιώτης πίπτει πρηνῆς, ψιθυρίζων «Ἐλεος!» . . .

Βολίς φωτεινὴ διέσχισε τὸ στερέωμα καὶ καταπεσοῦσα ἐξερράγη εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ πύργου ἀπόστασιν.

Εἰς μίαν τῶν ταπεινῶν τῆς κόμης οἰκιῶν κατοικοῦσι δύο σύζυγοι. Ἐπειδὴ δὲ καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὴν θείαν ἐνσάρκωσιν ἡ ὁμόνοια σπανίως ἀπεφάσιζε νὰ κατοικήσῃ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην, ὑφ' ἣν κατοικοῦσι δύο σύζυγοι, ἔχουμεν ὄλην τὴν ἀδειαν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἐπικρατοῦσα μετὰ τῶν δύο συζύγων ἀρμονία εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν ἀποτελουμένην ἐκ τῆς ἀνακρούσεως Στραδιβαρείου τετραχόρδου καὶ χύτρας διερωγυίας. Ὁ σύζυγος ἔχει ἀληθῶς μικρά τινα ἐλαττώματα φυσικὰ καὶ ὑλικὰ, ὧν τὸ κυριώτερον εἶνε ὅτι ὁ φάρυγξ του, ξηρότερος καὶ αὐτῆς τῆς Λεωφόρου τοῦ Πανεπιστημίου ἀπαιτεῖ τακτικὸν κατάβρεγμα οἴνου, ἀρκοῦντως πολυδάπανον. Ἀλλὰ καὶ ἡ κυρία ἔχει τὸ ἰδίωμα, ὡς νεωτέρα τις ἀναγνωστρία ἐπιφυλλίδων νὰ ἀναλίσκηται ὡς κηρὸς ὑπὸ τὰ περιπαθῆ βλέμματα, ἐθεάθη δὲ ἀναλλάσσουσα ἐκφραστικὸν μειδίαμα μετὰ κομφῶ τινος ἰπποκόμου. Τὴν ἐσπέραν ἐκεῖνην ἂν καὶ ὁ οὐρανὸς ἦτο αἶθριος, ἢ οἰκιακὴ ἀτμόσφαιρα ἦτο πλήρης ἠλεκτρισμοῦ. Ἡστραπτον τὰ ὄμματά

τῆς κυρίας καὶ ἐβρόντα ὑποκώφως τὸ στήθος τοῦ κυρίου, ἡ δὲ βράβδος, ἥτις ἀντιστρόφως πρὸς τὸ ἀρχαῖον λόγιον ἐν ὧρα τοιαύτης βροχῆς οὐδέποτε ἔμενον εἰς τὴν γωνίαν, ἐφρικία ἀναλογιζομένη ὅτι ἔμελλε καὶ πάλιν νὰ κληθῆ εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν. Ἦδη ἡ πρώτη ἀψιμαχία ἐγένετο καὶ ὡς βέλη ἀντηλλάγησαν συρίζοντες πικροὶ λόγοι· ἦδη ἐκτείνεται ἡ χεὶρ τοῦ συζύγου εἰς τὴν γωνίαν· ἦδη ἡ κυρία ὀξύνει τοὺς ὄνυχας, παρασκευαζομένη εἰς κράτεράν ἀμυναν, ὡς γαλῆ ἀντιτασσομένη εἰς τὴν ἐπιθεσιν μολοσσοῦ, ὅτε αἴφνης θόρυθος φωνῶν ἐγείρεται, ἀντηχοῦσι βήματα κατεσπυσμένα καὶ ἀπαισία ἐρυθρὰ ἀντανάκλασις εἰσδύει διὰ τῶν θυρίδων καὶ φωτίζει τὴν αἵθουσαν. Πῶς ἐλησμόνησαν οἱ ἄθλιοι τὰς φοβερὰς καὶ ἐπισήμους στιγμὰς, ἃς διέρχεται ὁ κόσμος; πῶς ἐλησμόνησαν ὅτι ἡ ὀργὴ τοῦ Κυρίου ἐπικρέμαται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των; Κάμπτεται τὸ γόνυ τῶν δύο πολεμίων, οἵτινες νομίζοντες τὴν ἐσχάτην στιγμὴν ἐπελθοῦσαν ἐναγκαλιζονται καὶ ζητοῦσι παρ' ἀλλήλων συγγνώμην. . .

Καὶ ἡ αἰτία τοῦ θορύβου εἶνε πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα εἰς παρακειμένην οἰκίαν· αἱ φωναὶ εἶνε αἱ τῶν τάλαιπώρων οἰκητῶν καὶ τὰ βήματα τοῦ πλήθους σπεύδοντος νὰ σβέσῃ ἢ ν' ἀπομωσῶσιν τὸ πῦρ. . .

Ἐν τῷ μέσῳ τοιούτων συγκινήσεων παρήλθε τὸ φρικτὸν ἐκεῖνο ἔτος. Διέρρευσαν οἱ μῆνες, αἱ ἡμέραι, αἱ ὥραι καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐναγωνίως ἐμέτρουν τὴν πᾶρῶν αὐτῶν. Δὲν εἶχον ἔτι ἐφρευρεθῆ τὰ ὠρολόγια, ἀλλ' ὁ ἀγωνιώδης τοῦ στήθους παλμὸς συνᾶδουε τὴν βραδείαν τοῦ χρόνου ῥοήν. Καὶ διεδέξαντο ἐν τοιαύτῃ πνιγρᾷ προσδοκίᾳ αἱ ἐποχαὶ τὰς ἐποχὰς. Ἦλθον οἱ καύσωνες τοῦ θέρους, ἦλθεν ἡ ὀμίχλη τοῦ φθινοπώρου καὶ ὁ παγετὸς τοῦ χειμῶνος. Τὸ ἔτος ἔβαινε πρὸς τὸ τέρμα του καὶ ὁ οὐρανὸς οὐδὲν προακήγγελε. Τί συνέβαινεν ἄρα γε; μετημελήθη ὁ ἀγαθὸς Πλάστης ἢ ἀπεκοιμήθη ὁ ἀρχάγγελος ὁ ἐντεταλμένος νὰ δώσῃ τὸ σύνθημα;

Καὶ ἰδοὺ ἀνέτειλεν ἡ τελευταία τοῦ ἔτους ἡμέρα. Ἀφοῦ ἡ καταστροφὴ ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τὸ ἔτος 1000 καὶ ἀφοῦ ἐκ τοῦ ἀπαισίου τούτου ἔτους ἀπέμενε μία καὶ μόνη ἡμέρα, λογικὴ ἦτο ἡ συνέπεια ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ κόσμος ἔπρεπε νὰ καταστραφῇ. Ἀμυδρὰ τις ἐλπίς ἀληθῶς ἐτόλμα νὰ ἐπανατείλῃ ἐν τῇ ψυχῇ, ἀλλὰ τὴν ἐπισκίαζε παρευθὺς ὁ γνόφος τοῦ τρόμου. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία, γέροντες καὶ πρεσβῦται, ἄμαῖτοι καὶ ἀσθενεῖς, σοφοὶ καὶ ἀμαθεῖς, πλοῦσιοι καὶ πένητες, οἰκειοθελῶς θυσιάζοντες πᾶσαν διακρίσιν, ἦν ἔμελλε νὰ καταργήσῃ μετὰ τινὰς ὥρας ὁ κοινὸς ὄλεθρος, εἰς πᾶσαν πόλιν, εἰς πᾶσαν κώμην, εἰς πᾶν χωριδίον συνέρρευαν εἰς τὰς ἐκ-

κλησίας. Ἦσαν ὠχροὶ τὴν μορφήν, καταβεβλημένοι ἐκ τῆς νηστείας, τῆς ἀγρυπνίας καὶ τῆς μακροῦς καὶ ἀκοιμήτου ἀγωνίας. Ἐγонуπέτει εὐσεβῶς ὁ ποιμὴν παρὰ τὸν ἱππότην καὶ ὁ βραχένδυτος προσκυνητὴς παρὰ τὸν ἐπίσκοπον. Τὸ θυμίαμα ἀνήρχετο κατὰ πυκνὰς τολύπας πρὸς οὐρανούς καὶ ἐξήρχετο θρηνώδης ὡς στοναχὴ ὁ ψαλμὸς ἀπὸ τὰ στήθη, πιεζόμενα ἀπὸ τὸν μολύβδινον τοῦ τρόμου ἐφιάλτην πρὸ δὲ τοῦ λιθάνου καὶ πρὸ τοῦ ψαλμοῦ ἔφθανεν εἰς οὐρανούς ἡ προσευχὴ, ἦν ἐψιθύριζον ἐν συντριβῇ τὰ χεῖλη τοῦ πολιτοῦ γέροντος, καὶ τοῦ ἀθώου νηπίου, τοῦ σκαιοῦ στρατιώτου καὶ τῆς ἀβραῆς δεσποίνης, πάντων ἱκετευόντων τὸν Κύριον νὰ οἰκτείρῃ τὰ μετανοοῦντα αὐτοῦ πλάσματα.

Διήλθεν ἡ ἡμέρα ὀλόκληρος ἐν προσευχῇ καὶ συγκινήσει ἀρήτη. Διέγραψεν ὁ ἥλιος τὴν συνήθη τροχίαν καὶ ἐπῆλθεν ἡ νύξ παγερὰ καὶ ἀστερόεσσα· οἱ ἀστέρες κατέλαβον ἕκαστος τὴν οἰκίαν θέσιν εἰς τὸ γαλανὸν στερέωμα, χωρὶς νὰ συνταραχθῶσιν ἢ νὰ παραμερίσωσιν, ὅπως φανῆ ἄλλο τι ἔκτακτον σημεῖον. Τὸ πλῆθος παρέμενον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις· ἔρημοι ἦσαν αἱ ὀδοὶ, αἱ οἰκίαι, οἱ ἀγροὶ καὶ μόνον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους ἔλαμπον τὰ γοθηκὰ τοῦ ναοῦ παρὰ θύρα· οἱ ψαλμοὶ διεκόπτοντο καὶ ἐπανελαμβάνοντο ἐκ περιτροπῆς· ὁσάκις δ' εἰσίγων, ὁσάκις κατέπαυε καὶ ὁ ψιθυρὸς τῆς προσευχῆς, ἀποκαμνόντων τῶν χειλέων, ἰσρὰ καὶ μυστηριώδης διεχύνετο σιωπῇ, ἥς ἐν μέσῳ θὰ ἠδύνατό τις ν' ἀκούσῃ εὐκρινῶς τὸν παλμὸν τῶν ἀγωνιώντων στηθῶν. Ἐνίοτε ἠγείρετο αἴφνης μοναχὸς λευκοπώγων καὶ με φωνὴν ἠλαιομένην ἐξώρκιζε τοὺς πιστοὺς εἰς εὐλικρινῆ μετάνοιαν. Καὶ τότε λυγμοὶ ἐξέφευγον τῶν χειλέων, καὶ αἱ χεῖρες ἐκινούντο τύπτουσαι τὰ ἀμαρτωλὰ στήθη. Κεφαλαὶ τινες ἀνυπόμονοι προέκυπτον τῆς θύρας καὶ τὰ ὄμματα παρετήρουν ἀπλήστως τὸν οὐρανόν· ἀλλ' οὐδὲν ἀσύνηθες διέκρινον· οἱ ἀστέρες ἐσπινθηροδόλουν, οἱ ἀστερισμοὶ μετέβαλλον βραδέως καὶ ἀνεπαίσθητῶς θέσιν, ὁ ἀμφίβολος σελαγισμὸς τῆς ἑπταφώτου πλειάδος προσήγγιζεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ θόλου καὶ τις διακρίτων διέσχισεν ἀστραπηδὸν τὰ οὐράνια πλάτη καὶ ἐξηφανίζετο εἰς τὸ ἄπειρον.

Ἦδη οἱ ἀλέκτορες ἀπὸ τοῦ πλησίον χωρίου ἀνήγγειλαν ὅτι ἡ νύξ βαίνει εἰς τὸ τέρμα τῆς· ἦδη τὸ φῶς τῶν ἀστέρων ἤρχισε νὰ ὠχρίᾳ καὶ ὑπόλευκος λάμψις ἐπερύθη εἰς τοῦ οὐρανοῦ τὰ πέρατα. Οἱ ψαλμοὶ ἐπανελήφθησαν μετὰ μείζονος προθυμίας, ὡσανεὶ τὰ πεπονημένα στήθη, ἀφ' ὧν ἐξήρχοντο ἀοράτως ἐξωγοοῦντο. Καὶ ἡ ὑπόλευκος ὠχρότης τοῦ ὀρίζοντος ἐγένετο βαθμηδὸν γαλακτώδης· ἔδυσαν ἀστερισμοὶ τινες καὶ ὑπὸ τὴν ἀσθενῆ λάμψιν τῆς ὑποφωσκούσης ἡμέρας τ' ἀόριστα σχήματα τῶν ἀντικειμένων ἤρξαντο νὰ γίνωνται εὐκρινῆ. Τὸ στή-

θος τῶν πιστῶν ἀνέπνεεν ἤδη μᾶλλον ἐλευθέρως· τὸ μέτωπον τὸ καλυπτόμενον ὑπὸ συννέφου ὀδύνης ἠθροίαζε καὶ εἰς τοὺς ἐρυθροὺς καὶ νυσταλέους ὀφθαλμοὺς ἠΰγαζεν ἢ προβαίνουσα τῆς ἐλπίδος λαμπηδῶν. Ἐπειτα διὰ μιᾶς ἐφάνη τὸ ῥόδινον τῆς ἡοῦς ἐρύθημα· ἠκούσθη εἰς τὰ δάση τῶν στρουθίων τὸ φλύαρον τερέτισμα· οἱ τελευταῖοι τῆς ὀμίχλης ἀτμοὶ διεσκεδάσθησαν. Ζῶναι χρυσαῖ, πορφυραῖ, ἰώδεις, κροκωταῖ ἔβαψαν τὸν ὀρίζοντα, συγκερασθεῖσαι καὶ ἀποτελέσασαι συμμιγῆς τις κράμα ἐξαισίσας λαμπρότητος· αἱ ἀκρῶρειαι ἐφάνησαν πυριφλεγεῖς καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προέκυψε γλυκύθυμος καὶ ζωηφόρος ὁ ἀναξ τῆς ζωῆς, ὁ ἥλιος! Καί, ὅταν αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ εἰσῆλθον διὰ τῶν θυρίδων τοῦ ναοῦ καὶ ὠχρίασαν πρὸ αὐτοῦ αἱ καταναλωθεῖσαι λαμπάδες, τότε ἀπὸ πάντων τῶν στομαχίων ἐξῆλθε παρατεταμένος στεναγμὸς ἀνακουφίσεως, ἀναρθροὶ φθόγγοι εὐγνωμοσύνης· ἐλυγίσθησαν τὰ γόνατα καὶ πάλιν, συννηνώθησαν αἱ χεῖρες καὶ ὄσσην ἀπέμεινεν ἐν τῷ στήθει φωνὴ ἠυλόγησε τὸ ὄνομα τοῦ Πλάστου.

Τὸ ἔτος 1000 παρήρχετο· ὁ κόσμος δὲν κατεστράφη· ὁ Θεὸς ἐλέησε τὴν ἀμαρτωλὴν ἀνθρωπότητα.

Ἦτο τῷ ὄντι ἡ στιγμή ἐσθὴ καὶ ἐπίσημος. Ὁ ἀνατέλλων ἐκεῖνος ἥλιος δὲν ἐφώτιζε μόνον νέαν ἡμέραν, νέον ἔτος, νέον αἰῶνα. Ἐφώτιζε καὶ νέαν ἐποχὴν.

X. ANNINOS.

EN ΠΕΥΜΑ EN ΚΙΝΑΙ

Ἡμέραν τινα μὴ ἔχοντες ἄλλο τι νὰ πράξωμεν ἀπερασίσαμεν νὰ γευματίσωμεν κατὰ τὸν Σινικὸν τρόπον ἐν τινι τῶν καλλιτέρων ἐστιατορίων τοῦ Πεκίνου. Ἀναχωρήσαντες λοιπὸν ἐκ τοῦ ξενοδοχείου, ἐν ᾧ διεμύνομεν, διηυθύνθημεν ἐκεῖ, διερχόμενοι κικεῶνα ὀδίσκων καὶ παραδρομίων καὶ βραδίζοντες διὰ μέσου οἰκίσκων καὶ καλυβῶν βρωμερωτάτων, ἐν αἷς ἐνδιαιωτῶνται ἢ μᾶλλον σήπονται πολλαὶ ἑκατοντάδες χιλιάδων ἐπαιτῶν μὲ τὰ φρικωδῶς ἀπόζοντα ῥάκητων, δηλητηριάζοντες διὰ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν τὴν ἀτμόσφαιραν. Κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν εἴσοδον τῆς αὐλῆς, ἐν ἣ τὸ ἐστιατόριον, ὑπάρχουσι σωροὶ ἀκαθαρσιῶν, προκατακλυσμαῖοι σκελετοὶ λαχανικῶν, ὀστῶν προαιωνίων, πολλὰκις ὑπὸ τῶν κυνῶν ἀνασκαλισμένων, καὶ καθ' ὅλου εἰπεῖν, εἰς ἐκάστην γωνίαν παντοδαπὰ σκύβαλα τόσον εἰς τὴν ὄσφρησιν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ὄρασιν ἀηδῆ, καὶ τῆς ὀρέξεως οὐχὶ πολὺ διεγερτικὰ. Πρέπει νὰ ἔχη τις τὸν στόμαχον ἀληθῶς γενναῖον ἵνα πεινᾷ ἀκόμη μετὰ τὴν διὰ τῆς αὐλῆς ταύτης δίοδον. Εἰς τὴν θύραν τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ καταστήματος κἀθιναὶ τειοπύται

καὶ παῖταται, οἵτινες φαίνονται ἤμιστὰ φροντίζοντες περὶ τῶν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀναδιδομένων λοιμικῶν ἀναθυμιάσεων. Ἐλάβομεν καὶ ἡμεῖς τὸ θάρρος νὰ φθάσωμεν ἕως ἐκεῖ, ἀφ' οὗ ἔθαυμάσαμεν τὰς δύο γιγαντεῖους λυχνίας, αἵτινες κοσμοῦσι τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἐπιγραφὴν αὐτῆς: *Εἰς τὰς τρεῖς ἐξαιρέτους ἀρετὰ!* Εἰσήλθομεν λοιπὸν ἐλπίζοντες ὅτι μία ἐκ τῶν τριῶν τούτων ἀρετῶν θὰ εἶνε ἴσως καὶ ἡ τιμιότης καὶ ὅτι θὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἀπόδειξιν ὁ διευθυντῆς τοῦ ἐστιατορίου κατὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ λογαριασμοῦ μας.

Μᾶς εἶχον ἐτοιμάσει δύο τετραγώνους τραπέζας καὶ ξύλινα θρανία περὶ αὐτάς, ἐφ' ὧν ἐσχον τὴν φροντίδα νὰ θέσωσι παχέα προσκεφαλαία. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀφίξίν μας ὑπηρετῆται σπεύδουσι περὶ ἡμᾶς μὲ τειοδόχας ἐξ ἐρυθροῦ ἀμμολίθου καὶ κύπελλα ἐκ μετάλλου λευκοῦ· κοχλιάρια δὲν ὑπάρχουσι. Οἱ ὑπηρετῆται ῥίπτουσι ὕδωρ θερμὸν ἐπὶ μιᾶς πρέζας φύλλων τείου ἐντὸς ἐκάστου κυπέλλου, ἡμεῖς δὲ μὴ δυνάμενοι ἄλλως νὰ πράξωμεν ῥοφῶμεν τὸ ἔγχυμα ἐκ μικρᾶς τινος ὀπῆς κειμένης ἐπὶ τοῦ πώματος τῶν κυπέλλων μας. Ἀφ' οὗ δ' ἔρροφήσαμεν οὕτω τὸ τέιον ἄνευ ζαχαρέως, ἐζητήσαμεν νὰ μᾶς παραθέσωσι τὰ πρῶτα φαγητά. Συνέκειτο δ' ἡ παραθέσις αὐτῆ ἐκ πληθῆος μικρῶν πλακουντιῶν μὲ ἀλειμμα, σακχαρωμένων, ἀλλ' ἀθλιεστάτων, ἐκ ξηρῶν καρπῶν καὶ κατ' ἐξαιρετικὴν πρὸς ἡμᾶς τιμὴν ἐκ χαβιარიῦ τινὸς ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀλμυροῦ ταριχεύματος, ἐν ᾧ ἐμπεριείχοντο ἀναμιξῆ ἔντερα, ἥπατα, σπλῆνες ἰχθύων, πάντα δι' ὄξους τεταριχευμένα· εἶτα γαρίδες τῆς ξηρᾶς ἐψημέναι μὲ ὕδωρ ἀλατοῦχον, αἵτινες ὅμως οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ παχύται ἀκρίδες. Τὸ ἔδεσμα τοῦτο ὃν ἐν χρήσει ἐν πᾶσι τοῖς θερμοῖς κλίμασι δὲν εἶνε ὅλως δυσάρεστον. Δὲν ἐτιμήσαμεν μεγάλως τὰ πρῶτον παρατεθέντα, τὰ ὁποῖα ὅμως ἀντικατεστάθησαν αὐθωρεὶ διὰ ἄλλων.

Οἱ ὑπηρετῆται ἔθεσαν πρῶτον ἐπὶ τῆς τραπέζης πινακία ἢ μᾶλλον ὑποκυπέλλια, διότι τούτων ἔχουσι τὸ σχῆμα καὶ τὰς διαστάσεις, περιέχοντα ὄρυζαν διαφοροτρόπως παρασκευασμένην μετὰ μικροτάτων τεμαχίων κρέατος καὶ ἔχουσαν σχῆμα πυραμιδοειδές. Ξυλαρίδια δὲ συνοδεύουσι τὰ εὐχυλα ταῦτα βρώματα. Πῶς νὰ κάμωμεν; Πρέπει νὰ εἶνε τις Κινέζος, ἵνα δυνηθῇ νὰ φάγῃ μὲ τὰ δύο αὐτὰ ξυλάρια, ὧν τὸ ἐν στερεόν, κρατεῖται εἰς ἀκίνησιαν μετὰξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ παραμέσου, ἐν ᾧ τὸ ἕτερον κινητὸν ἐργάζεταιται μὲ τὸν δεικτικὸν καὶ τὸν μέσον. Οἱ αὐτόχθονες φέρουσι τὸ ὑποκυπέλλιον ὑπὸ τῶν χεῖλων καὶ ὠθοῦντες διὰ τῶν ξυλαριῶν τῶν ὄρυζαν καταβροχθίζουσι αὐτὴν εὐχερέστατα· τοῦτο καὶ ἡμεῖς δις καὶ τρίς ἐδοκίμασαμεν νὰ πράξωμεν, ματαίως ὅμως, καθ' ὅσον ἐγελῶμεν τόσον πολὺ, ὥστε μᾶς ἦτο ἀδύνατον